

DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

VISITASFOREDRAG BJELLAND-, LAUDAL-, ØYSLEBØ- OG ÅSERAL SOKN 7.-12. MAI 2014.

INNLEDNING

Kjære menigheter i Bjelland-, Laudal-, Øyslebø- og Åseral sokn. Nåde være med dere, og fred fra Gud vår Far og Herren Jesus Kristus

Jeg starter med å takke. Det er jo ikke lenge siden jeg var på besøk hos dere som prost. Derfor var dere ikke ukjente for meg da vi startet forberedelsene til visitasen. Men visitas er likevel noe annet. Den gir et dypere og bredere kjennskap til menighet og samfunn. Takk for at dere har lukket meg inn i deres utfordringer og muligheter. Takk for at dere ærlig har delt med meg gleder og vanskeligheter.

Forrige visitas var i Åseral i 2004 og i Bjelland, Laudal og Øyslebø i 2003. Siden den gang har kirken fått nytt visitasreglement som blant annet slår visitasenheterne sammen til større enheter, og som sier at biskopen mer skal høre de lokalt ansatte enn å preke selv.

Jeg ser at det er forskjell mellom de forskjellige soknene, men også mye likt. Overalt har jeg møtt menigheter som tro mot kallet fra Gud og med kjærlighet til menneskene rundt seg, bygger menighet. Min bønn er at visitasen blir til inspirasjon i deres videre arbeid.

FORBEREDELSE

En visitas er ikke bare det som skjer disse dagene. I forkant skriver sokneprest sammen med råd og kirkeverge en visitasmelding. En slik melding er en beskrivelse og en vurdering av det som har skjedd siden forrige visitas og av situasjonen i dag. Jeg oppfordrer menigheten til å lese disse meldingene. De er offentlige dokumenter.

Når det gjelder kirker og kirkegårder, foreligger det en befaringsrapport. Rådgiverne ved bispedømmekontoret Dag Arnulf Kvarstein og Geir Myre har sammen med kirkevergene besøkt alle kirkene og kirkegårdene.

Prost Per Ragnar Haraldstad har hatt kontorvisitas og levert rapport til biskopen. Han har også ansvar for å følge opp visitasen.

I tillegg til den lokale stab, i hovedsak sokneprest og kirkeverge, har kirkefagsjef ved bispedømmekontoret, Arve Nilsen og prost i Mandal prosti, Per Ragnar Haraldstad fulgt meg på visitasen.

Men heller ikke en biskop har alltid kontroll over sitt eget program. Som embetsmann fulgte biskopen kongen eller hans hus når de besøkte bispedømmet. Jeg er ikke embetsmann utnevnt av kongen i statsråd, men kongen har ønsket nær forbindelse til kirken. Derfor var jeg i domkirken fredag ettermiddag i anledning av at kronprinsesse Mette Marit og kronprinsesse Mary av Danmark deltok i en minnegudstjeneste i domkirken. Takk for at dere smidig ordnet programmet her etter det.

GJENNOMFØRING

Visitasen startet ved at jeg møtte de to kontorstabene. Sokneprest Arild Knutsen leste fra Fil.3 og håpet at visitasen ville bli til inspirasjon slik at menighetene grepet av Kristus satte seg mål og jaget mot målet.

Biskopen besøkte så fire av bygdas bedrifter. Hos Larsen Biathlom viste far og sønn hvilke mål eller blinker en kan treffe med hardt arbeid. Vi besøkte Art Café som forteller at kvalitet er viktigere enn å være sentralt plassert. Hos Agder restaurering lærte vi om det å restaurere gamle bygg. Som biskop har jeg ansvar for mange gamle kirker. Heldigvis kan jeg si, at her hos dere, har jeg møtt råd og kommuner som tar vare på sine kirkehus. Til slutt var det et uforglemmelig møte med Høgetveit naturcamping.

Jeg møtte så ledere i Øyslebø menighetsråd. Laudal- og Bjelland sokneråd sammen med sokneprest, kirkeverge, trosopplærere og menighetssekretær. Tema var menigheten. Hvor er vi? Hva vil vi? Vi var innom trosopplæring og diakoni, gudstjenesten og soknestrukturen.

Når det gjelder gudstjenesten ble det drøftet om hva skal til for at vi får lyst å gå til kirke, og hva er det som hindrer i oss å gå til gudstjeneste. Hvorfor setter vi oss ikke i bilen og kjører til gudstjeneste i nabokirken når det ikke er gudstjeneste i "egen" kirke? Hvordan tar vi ansvar for fellesskapet når vi er på gudstjeneste? Utnytter vi gudstjenestens samarbeidsmuligheter med trosopplæring og andre aktiviteter i menighet og nærmiljø?

Når det gjelder sokneinndeling har rådene drøftet saken. Det er delte meninger om fordeler og ulemper med å slå sammen sokn.

Neste programpost var kulturkveld i Bjelland kyrkje. Det kom folk fra Åseral, Bjelland, Laudal og Øyslebø for å høre religiøse folketoner fra distriktet. Paul Sveinall ledet kvelden. Ellers medvirket Kathrine Homme, Britt Bakken Ødegård, Camilla Wiig Wennesland og Dag Strømme. En godt forbedret kulturkveld, som ble ledet og gjennomført på en glimrende måte. Dere har mye å være stolte av.

Etter kirken var det dekket til en fantastisk kveldsmat i Bjelland bedehus. Ekstra hyggelig var det at det måtte settes inn flere stoler og bord.

I følge programmet skulle jeg til slutt møte menighetsrådene i Marnardal og Åseral sammen med ansatte. Jeg var utfordret til å innlede om: "Hvor går Den norske kirke?" Det var et godt grep den lokale ledelse tok, da dette møtet ble åpnet for alle.

Uten at jeg skal holde foredraget om igjen, kan jeg jo si til dere som ikke var der. Jeg nevnte utfordringene kirken har i prosessen fram mot å bli en fri folkekirke, løst fra staten. Jeg redegjorde for mitt forhold til kirkens arbeid med synet på ekteskapet. Det som ofte blir kalt homofilisaken. Men viktigere enn å spekulere om hvor kirken går, er å spørre hvor ønsker vi at kirken skal gå? Jeg fortsatte derfor med mine visjoner for Den norske kirke. Dette var mine viktigste punkter: Jeg ønsker en kirke som er enda bedre til å inkludere alle i fellesskapet. Videre at kirken skaper nye møteplasser slik at mennesker kan møte andre mennesker og Gud. At kirken må være seg bevisst sitt forvalteransvar både av frelsen/Guds ord og av vår ufattelige velstand. Og at kirken skal være et sted hvor vi får noe å leve av og noe å dø på.

Andre dag var lagt til Åseral og startet på Skjerka kraftstasjon. Vi ble tatt i mot og guidet rundt av energioperatør Roger Thorsland. Dette var en lærerik økt. Både det å bringe tilveie og det å bruke energi, er en av vår tids store etiske utfordringer. I tillegg fikk jeg et innblikk i det å være kraftkommune. Med i følget var også ordfører Oddmund Ljosland.

Neste programpost var barnehagen, før jeg viste og fortalte om symbolikken med presteklærne og bispekåpa. En kort opplysning til dere alle. Den hvite prestekjolen er egentlig menighetens dåpskjole. Den lange dåpskjolen er jo et bilde på at dåpen er noe å vokse i, noe som gjelder hele livet. Prestekjolen skal minne deg om at du er døpt.

Etter barnehagen var jeg hos 8. og 9. klasse som hadde forberedt gode spørsmål. Jeg skal bare nevne et: "Hva tror du om døden?" Det er ganske sterkt å kunne formidle vår kirkes syn både på alvoret og håpet som vi har i møte med døden.

Fra skolen gikk veien innom det nye bedehuset. Jeg sier det med en gang. Et nytt bygg gir nye muligheter og nye utfordringer. Sørg for at dere i fellesskap fyller huset med håp og liv for Åserals befolkning.

En visitas har som et av sine delmål at biskopen møter kommunen. Det startet med lokal fingermat, film om kommunen og omvisning i kulturhuset Minne. Sammen med sokneprest, kirkeverge og leder av sokneråd, møtte jeg så ordfører, rådmann, økonomisjef og kommunekasserer. Selv om noen bånd løses opp mellom stat og kirke, er det fremdeles sterke bånd mellom kirke og kommune. For meg som biskop er det godt å se de gode relasjonene. Jeg vil gjerne benytte meg også av denne muligheten til å takke for det. Vi snakket sammen om felles utfordringer med

kirkebygg og økonomi. Vi var innom muligheten og utfordringene som ligger i det å være et så stort turiststed.

Videre ble det en positiv samtale om hvordan kan kommunen og kirken stå sammen om å bygge lokalsamfunn. Det er viktig å vite om hverandre og utnytte hverandres kompetanse. Som biskop vet jeg at kirken er en mulighet for samarbeid på mange områder. Hva med forholdet kirke - skole? Kirke – oppvekst? Det er ofte flere muligheter enn en tror. Det gjelder å spille på lag og gjøre Åseral til et godt sted å bo og vokse opp.

At det er godt å bo i Åseral, så vi gjennom neste programpost. Vi ble servert bedehuskomper og en forrykende kultur ettermiddag der lokale aktører formidlet i musikk og kåseri at Åseral gir muligheter til å utvikle sine talent. Vi hørte Kari Røynild og Marit Haug Røynild, Hallvard Stangvik, Olav Uleberg, Erik Røysland, Harald Leland og Gunvor Ljosland.

Andre dag ble avsluttet med en samtale mellom biskop, sokneråd og stab om menigheten. Hvor er vi, hvor vil vi og hva gjør vi? Jeg kan ikke få sagt det ofte nok. I vår kirkes struktur er soknerådene eller menighetsrådene viktige og helt nødvendige for at det lokale menighetslivet skal vokse.

Vi snakket sammen om utfordringer bygningsmassen gir og om økonomi. Men mest tid brukte vi forhåpentligvis til å snakke om menighetsrådets oppgave om å bygge menighet, om å ha sin oppmerksomhet rettet mot det å vekke og nære det kristelige livet i soknet. Vi var innom trosopplæring, om å være en diakonal menighet og om arbeidet rundt gudstjenesten.

På fredagen var vi igjen i Marnardal. Først var det gudstjeneste i Laudal kyrkje for Laudal og Bjelland skoler. Tema var grunnlovsjubileet. Jeg håper at vi også fikk formidlet til en kirke full av framtidens Norge, at vi er alle like mye verd og at Jesus er glad i oss alle.

Også i Marnardal hadde kommunen takket ja til å invitere meg til en samtale om kirken og kommunen. Biskopens følge ble utvidet med fellesrådets leder og kommunal representant i fellesrådet. Vi møtte ordfører og kommunalsjef for oppvekst.

Ordfører Helge Sandåker ønsket velkommen før kirkevergen orienterte om forholdet mellom kirken og kommunen i Marnardal. Han bekreftet det gode forholdet.

Jeg tenker det gjør det enklere og mer forutsigbart for fellesrådet, når dere har avtale om en fast rammeoverføring til vedlikehold hvert år. Dermed kan dere planlegge på lang sikt slik at dere for eksempel i år har råd til å male Bjelland kyrkje. Det er utfordrende for små kommuner å skulle ta vare på tre kirkebygg

Også her brukte vi mest tid til å snakke om hva kan menigheten og kommunen samarbeide om for de menneskene de to fra hvert sitt utgangspunkt og

oppdragsgiver har fått å tjene. Vi snakket om forholdet skole - kirke. Vi var innom hvordan menigheten ved givertjeneste hadde ansatte som sammen med en mengde frivillige drev ungdomsarbeid.

Jeg har lyst til å si: Hvis vi i kirken driver riktig, skal vi som er ansatte utløse frivillighet. For våre oppgaver er gitt til oss som menighet. Jeg oppfordrer rett og slett kommunen til å være med i givertjenesten til kirkelige stillinger i førstelinjen for ungdomsarbeidet og fellesskapet.

Det sier jeg med stor frimodighet. Det var flott å få være med på «Take a break» på menighetshuset i Øyslebø, der dere samler ungdom fra hele bygda til kor og klubb. Denne gangen var det også etter ønske fra ungdommen lagt inn gudstjeneste og spørretime med biskopen.

I løpet av dagen besøkte mitt følge frivillighetssentralen mens jeg hadde minnegudstjenesten i Kristiansand.

I tillegg til dette, har jeg snakket enkeltvis med tilsatte. Under en visitas innkaller jeg ansatte som er vigslet til samtale, andre ansatte blir invitert.

OPPSUMMERING – UTFORDRINGER

Det har vært fint å være tilbake hos dere. Mine utfordringer er delt i tre.

Først til Marnardal.

Jeg har ennå engang fått bekreftet mye godt menighetsarbeid, men vi har et driv om å nå nye med evangeliet. Jeg håper mine utfordringer kan bli en spore til målrettet arbeid for Guds rike.

1. Min første oppfordring til dere er å framsnakke søndagen og gudstjenesten. Dere har tre sokn og en prest. Det betyr at det er så langt mellom hver gudstjeneste at gudstjenesten står i fare for å drukne i alle de andre gjøremålene. Hva med å tenke at en gudstjeneste i nabokirka også er en gudstjeneste for meg?
2. Jeg tror at dere tre sokn, Bjelland, Laudal og Øyslebø har store muligheter til å utvikle et tettere samarbeid. Jeg vil gå så langt at jeg oppfordrer dere til å se på muligheten til å slå sammen sokn. Jeg vet dere har snakket om det. Jobb videre med saken ved at dere kommer sammen alle tre sokn i et møte og ser på veien videre.
3. Jeg har merket meg satsingen på ungdomsarbeidet. Den er svært gledelig. Fortsett å prioritere denne satsingen, det vil dere ha mye igjen for.
4. Et punkt om trosopplæring. For at den kristne kunnskapen ikke skal bli borte hos det brede lag av folket, må menighetene i Den norske kirke få til et samarbeid med familiene til de som døper barna sine om opplæring i og opplæring til den kristne tro. Dette er hele menighetens ansvar ikke bare trosopplærers.

5. Jeg vil også understreke viktigheten av at menighetens virksomhet blir preget av diakoni. Ord er viktige, ord kan ved Den Hellige Ånd skape tro. Men ordene skal i følge Jesus følges av en tro som også sitter i våre hender, føtter, ører og øyne. En diakon er en god ting. Hør etter hva jeg i den forbindelse kommer til å si til Åseral. For det gjelder også dere.

Så til Åseral

Jeg tenker først at det er viktig for dere å vite om, og være stolt av, alt det gode menighetsarbeidet som fungerer. Der er mye å takke for. Jeg håper jeg har bekreftet det sammen med dere disse dagene, men jeg har også noen oppfordringer til dere.

1. Til soknerådet og sokneprest vil jeg si. Vær bevist på hva som er soknerådets og hva som er fellesrådets oppgaver. Det er alltid en fare i at sakene i fellesrådet kan fortrenge oppgavene soknerådet har.

2. Dere har fokus på økonomien. Det er krevende selv med penger på bok. Jeg oppfordrer dere til å arbeide for klare avtaler og møtesteder med kommunen i forhold til budsjettarbeid og liknende.

3. Til hele menigheten. Dere bygger bedehus. Det er et stort løft. Et nytt bygg skal fylles med innhold. Her er samarbeid viktig. Dere er ikke flere enn at dere må bruke hverandre til beste for Guds rike. Bedehuset ligger nærme kirken. Jeg håper dere utnytter de mulighetene disse to praktbyggene sammen vil gi dere.

4. Når det gjelder trosopplæring, vil jeg si det samme til dere som jeg sa til soknene i Marnardal. For at ikke det kristne kunnskap i landet skal bli borte blant det brede lag av folket vårt, må menighetene i Den norske kirke få til et samarbeid med foreldre som døper sine barn, om opplæring i den kristne tro. For dere som har en trosopplærer sammen med andre sokn, er det viktig at vedkommende blir en del av fellesskapet her.

5. Dermed er jeg over i neste punkt. Også Åseral har en utfordring om å skape et gudstjenesteliv der barn, barnefamilier, unge, voksne og eldre hører til. Det er deres oppgave å finne ut hvordan gjør vi det hos oss.

6. Jeg vil også for dere understreke viktigheten av at arbeidet i menigheten er preget av diakoni. Dette gjelder som sagt også Marnardal. Finn gjerne fram til samarbeid med andre organisasjoner og lag, med kommunen eller andre sokn. Diakonal kompetanse og arbeidskraft i en menighet gjør noe med oss alle som vil tjene Gud.

Til slutt to utfordringer som jeg gir til alle soknene, ja til hele vår kirke.

1. Skaff våre nye landsmenn rom i menighetene. Fantastisk å være her sammen med dere fra Burma.
2. Få til en avtale om samarbeid mellom skole og kirke. Dagens regelverk gir store muligheter og det som er avtalt fungerer ofte bedre enn både tradisjon og tilfeldigheter.

AVSLUTNING

Jeg drar fra visitasen i Bjelland -, Laudal-, Øyslebø- og Åseral sokn, fylt med takk og jeg hilser dere med Paulus ord til menigheten i Tessaloniki: "Vi takker alltid Gud for dere alle når vi husker på dere i våre bønner. For vår Gud og fars ansikt husker vi stadig på hvordan dere er virksomme i tro, arbeider i kjærlighet og holder ut i håp til vår Herre Jesus Kristus.(1.Tess.1.2-3,)

Agder og Telemark bispestol 11. mai 2014

Stein Reinertsen

biskop